

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ॥

ੴ

“ਦਿਨ ਰੈਣਿ
ਸਭ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਿਆਰੇ”
(ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ ਕਿਉਂ ?)

ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ
(ਇੰਟਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਫਤਿਹ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

91-ਵਿਦਿਆ ਨਗਰ, ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ,
ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ)। ਮੋਬ. : 98144-55582

“ਦਿਨ ਰੈਣਿ ਸਭ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਿਆਰੇ” (ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਿਉਂ ?)

ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ
(ਇੰਟਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ)
(ਮੋਬ. 98551-51699)

© ਸਭ ਹੱਕ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਟਾਈਪਿੰਗ

ਕਮਲ ਕੰਪਿਊਟਰ,
ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਛਾਪਕ

ਡੈਫੋਡਿਲ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ
ਇੰਡਸਟਰੀ ਏਰੀਆ
ਪਟਿਆਲਾ।

ਮੁੱਲ : 10 ਰੁਪਏ

ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਜੂਨ 2007

ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਿਤਾਬਚੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਡੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਫਤਿਹ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

91-ਵਿਦਿਆ ਨਗਰ, ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ,
ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ)। ਮੋਬ. : 98144-55582

“ਦਿਨ ਰੈਣਿ ਸਭ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਿਆਰੇ”

ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਬਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਵੀਨ ਵਿੱਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਜੋ ਉੱਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਭੀ ਜਮਾਨੇ ਦੀ ਜੰਗਾਲੀ ਸੋਚ ਨਾਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਏ ਹੋਣਗੇ ? ਜੋ ਇਨਸਾਨੀਅਤ, ਅੱਜ ਭੀ ਜੜ੍ਹ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰਮ ਮੰਨੀ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਵਿੱਚਾਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਣਗੇ ? ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਉਘੜਵੇਂ ਨਾਂਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਤਨਮਨ ਧਨ ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਅਰਾਮ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟਣ ਵਾਸਤੇ, ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ “ਗਈਆਂ ਗੁਜਰੀਆਂ” ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਉਹ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਸੰਵਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ? ਸਗੋਂ ਅੱਜ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ “ਕਮਾਈ” ਹੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਮਾਈ (ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਭਾਈ, ਅਣਗਿਣਤ ਬੰਧਨਾ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਜੂਲ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਮਨਮਤੀ ਕੰਮ, ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ। ਉਹੀ ਕੰਮ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਪੱਟੀ ਬੰਨ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਮਾਈ ਭਾਈ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਖੰਡ ਕਰਮ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ “ਸੰਗ੍ਰਾਮ” ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪਾਠਕਾਂ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

“ਸੰਗ੍ਰਾਮ” ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦ “ਸਾਕ੍ਰਾਂਤੀ” ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਅੱਖਰੀਂ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ “ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਦੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਸੂਰਜ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਦਲਕੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋਏ ਮਹੀਨੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੋਂ, ਨਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੇ, ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਸੂਰਜ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ (ਜੋ ਖਰਬਾਂ ਸਾਲ ਹੈ) ਇਹਨਾਂ ਬਾਰਾਂ (12) ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਬਣੇ ਨੂੰ 2066 ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਗ੍ਰੇਗੋਰੀਅਨ ਕਲੰਡਰ ਬਣੇ ਨੂੰ 2007 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹਿਜ਼ਰੀ ਸਨ, ਉਸ ਤਾਰੀਖੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ, ਮੱਕਾ ਛੱਡਕੇ ਮਦੀਨੇ ਜਾਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਗਲ ਕੀ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ, ਸਾਕਾ ਸੰਮਤ, ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ਈਸਵੀ, ਕਲੰਡਰ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿਜ਼ਰੀ ਸਾਲ, ਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ “ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕਲੰਡਰ”। ਭਲਾ ਸੋਚੋ! ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕਲੰਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ? ਜੀ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ “ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ” ਆ ਗਈ। ਹਿਜ਼ਰੀ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਬਿਕਰਮੀ, ਸਾਕਾ, ਸੰਮਤ, ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਕਲੰਡਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਹੁਣ ਸੋਚ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉ ਕਿ ਸੂਰਜ ਕਿਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨੇਗਾ ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ “ਸੰਗ੍ਰਾਂਦਾਂ” ਇਕੋ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਵਿੱਚਾਰਾ “ਅਣਪੜ” ਸੂਰਜ ਕਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੇ ? ਸੂਰਜ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਕ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਰਾਹ ਬਦਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿੱਚਾਰਾ ਇਕ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ ? ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲੇ ਗਾ? ਪਰ ਯਾਦ ਰਖੋ! ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਪੜਾਈ ਲਿਖਾਈ ਜਾਂ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਕਿੰਟ, ਮਿੰਟ, ਘੰਟੇ, ਦਿਨ ਰਾਤ, ਮਹੀਨੇ, ਸਾਲ ਤੇ ਸਦੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ “ਸੂਰਜ ਮਹਾਰਾਜ” ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੁੱਛਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿ ਭਾਈ ਸਿੱਖੋ! ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਡੀ “ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ” ਕਦੋਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਅਪਣਾ ਰਾਹ ਬਦਲ ਲਵਾਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਚਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਕ ਬੱਝਵੇਂ ਨਿਅਮ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ,

ਨਿਰਬਿਘਨ। ਉਹ ਥਾਵਾਂ ਭੀ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਛੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸੂਰਜ ਵਿਖਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗ੍ਰਹ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੀਏ ਭਲਾਂ ? ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਦਿਨ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਅਮ੍ਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਹੈ। ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਟਾਈਮ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਤਾਂ ਅਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਣਾਏ ਦਿਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਤਾਰੇ ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਨ ਪੜ੍ਹੋ -

ਮੁਕਾਮ ਤਿਸਨੋ ਆਖੀਐ ਜਿਸ ਸਿਸਿ ਨ ਹੋਵੀ ਲੇਖ ॥

ਅਸਮਾਨੁ ਧਰਤੀ ਚਲਸੀ ਮੁਕਾਮੁ ਉਹੀ ਏਕੁ ॥

ਦਿਨ ਰਵਿ ਚਲੈ, ਨਿਸਿ ਸਸਿ ਚਲੈ, ਤਾਰਿਕਾ ਲਖ ਪਲੋਇ ॥

ਮੁਕਾਮ ਉਹੀ ਏਕ ਹੈ ਨਾਨਕਾ ਸਚੁ ਬੁਗੋਇ ॥ (64)

ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ। ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਘੜੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਦਾ ਨਾਮ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਗੜਬੜ ਘੋਟਾਲਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦਿਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਭਰਮ ਖੜੇ ਕਰਕੇ, ਪੁਜਾਰੀ ਚੰਗੀ “ਚਾਂਦੀ” ਬਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ (ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਰੇ ਹੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਅਪਣਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੁਟਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਜਾਰੀ “ਮਾੜੇ ਗ੍ਰਿਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ” ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਚੰਗੀ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਜੁ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਛੱਡਕੇ ਆਉ ਆਪਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਵਕਤ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਕਸਵੱਟੀ ਬੜੀ ਲਾ ਜੁਆਬ ਰੱਖੀ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ। ਪੜ੍ਹੋ ਫੁਰਮਾਨ -

ਧੰਨੁ ਸੁ ਵੇਲਾ ਘੜੀ ਧੰਨੁ, ਧੰਨੁ ਮੂਰਤੁ ਪਲ ਸਾਰੁ ॥

ਧੰਨੁ ਸੁ ਦਿਨਸੁ ਸੰਜੋਗੜਾ ਜਿਤੁ ਡਿਠਾ ਗੁਰਦਾਰ ਸਾਰੁ ॥ (958)

ਅਰਥ : ਉਹ ਵੇਲਾ, ਉਹ ਘੜੀ (ਟਾਈਮ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਹਿੱਸਾ), ਉਹ ਮਹੂਰਤ, ਤੇ ਪਲ (ਅੱਖ ਝਪਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ) ਸਾਰੇ ਹੀ ਧੰਨਤਾ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸੰਜੋਗ

ਵਾਲਾ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਂ ਸਫਲਾ ਕਰੀਏ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਸਿਆ ਪੁੰਨਿਆ, ਦਸਵੀਂ ਇਕਾਦਸੀ ਅਤੇ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ, “ਵੱਡੇ ਉਤਸ਼ਾਹ” ਨਾਲ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨਾਉਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਕ ਵਿੱਚ ਮਾਇਆ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਰਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹੀ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “**ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ! ਆਉ, ਦੇਗਾਂ ਕਰਾਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰੋ....**।” ਜਦੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਬਹੁ ਪਰਤੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ, ਬੇਪੜਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਕਰਮ ਜੰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੰਗੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੋਤਿਸ਼ ਟੇਵਾ, ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਖੱਬਾ ਸੱਜਾ, ਧਾਗਾ ਤਵੀਤ ਹਥੋਲਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਭੈ, ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਹੋਈ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਮੰਗਤਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ -

ਆਦਿਤਵਾਰਿ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਆਪੇ ਵਰਤੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥

ਸੋਮਵਾਰਿ ਸਚਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਤਿਸ ਕੀ ਕੀਮਤ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥

ਬੁਧਵਾਰਿ ਆਪੇ ਬੁਧਿਸਾਰੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਰਣੀ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਵੀਰਵਾਰਿ ਸਭ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਏ ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਭੂਤ ਸਭਿ ਦੂਜੇ ਲਾਏ ॥

ਸੁਕ੍ਰਵਾਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ ਆਪਿ ਉਪਾਇ ਸਭ ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ ॥

ਛਨਿਚਰਵਾਰਿ ਸਾਉਣ ਸਾਸਤ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਭਰਮੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥

(841)

ਅਰਥ - ਆਦਿਤਵਾਰਿ ਕੀ ਹੈ ? ਆਦਿ (ਮੁੱਢ) ਤੋਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ। ਲੋਕੀਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਰਵੀਵਾਰ ਭੀ ਆਖਦੇ ਨੇ “ਰਵੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੂਰਜ। ਜੇ ਰਵੀਵਾਰ

ਸੂਰਜ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਕਿਸਦੇ ਹਨ ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬ੍ਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਦਿਨ ਮਿਥ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਸੀ ਮਾਹਿਨੇ ਚੰਦਰਮਾ। ਕਈਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਰਪੀਨ ਕਲੰਡਰ ਤੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕਲੰਡਰ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਸਾਂਝੇ ਭੀ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਲਈ - ਰਵੀ+ਸੂਰਜ, ਐਤਵਾਰ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਦਿਨ।

ਯੋਰਪੀਨ - (Sunday) ਸੰਡੇ - ਸਨ+ਡੇ, ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਦਾ ਦਿਨ।

ਸਸੀ - ਚੰਦਰਮਾ, ਸਸੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸੋਮ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਚੰਦ ਦਾ ਦਿਨ।

ਯੋਰਪੀਨ - ਮੰਡੇ (Moon+Day) ਅਰਥ ਹਨ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਦਿਨ। (Monday)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਹੋਣਾ, ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦੁਸਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ, ਉਂਵ ਸਾਰੇ ਦਿਨ, ਮਹੀਨੇ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਤਦੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦੀ ਥਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੰਗਲਵਾਰ-ਜੇ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹੇ ਫਿਰ ਮੰਗਲ ਕਿਵੇਂ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ? ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ - ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਵੇ। ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਜਾਈਏ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰਕੇ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਕੇ) ਉਚਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਵੀਰਵਾਰ - ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨੀਏ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ? ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰੇਤ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ, ਭੂਤ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰੇਤ ਬੁੱਧ ਤਿਆਗ ਕੇ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਵੱਛ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀਏ। ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ - ਇਸ ਦਿਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਰ ਜੀਵ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਉਸੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ - ਇਸ ਦਿਨ ਲੋਕੀਂ ਸੋਨਿਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲੇ ਪਾਖੰਡ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। “ਸਾਉਣ ਸਾਸਤ”, ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੋਨਿਕ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ। ਸਨੀਵਾਰ ਕੀ ਸੰਵਾਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਵਿੱਚ ਗਰਕ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਸੋ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮਸਲਾ ਦਿਨਾਂ

ਦੇ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕਸਾਰ ਹੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਚੰਗੀ ਮੱਤ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਸੁਧਾਰਨੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖਦਿਆਂ ਬੜੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਵੰਡ ਕੇ, ਮੱਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ “**ਪਹਿਰੇ**” ਬਾਣੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਦਸ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਦਸ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰੇ **ਅੰਦਾਜ਼** ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ “ਪਹਿਰਿਆਂ” ਅਤੇ “ਦਹਾਕਿਆਂ” ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣ ਜਾਈਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ “ਗਉੜੀ ਥਿੰਤੀ” ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਏਕਮ ਦੂਜ ਤੀਜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਿਤਾਂ” (ਤਰੀਕਾਂ) ਗਿਣਦਿਆਂ ਗੁਰਮਤ ਸਮਝਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ “**ਵਾਰ ਸਤ**” ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਭੀ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਉਪਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ “**ਪਟੀਆਂ**” ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਵ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਅੱਖਰ ਕਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਸਨਮੁਖ ਰੱਖਕੇ ਭੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਹੈ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਜੋ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੇ ਸੁਣੇ ? ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਲਿਪੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ “ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ” ਬਾਣੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੀ ਗੁਰਮਤ ਵਾਲੇ ਉੱਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੱਲ “ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹ” ਦੀ। ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਉਚਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹ ਪੰਚਮ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਗਉੜੀ ਰਾਗ, ਪੰਨਾ 133 ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹਾਂ ਔਖੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਬਾਰਾਂਮਾਂਹ ਸੌਖੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਪੁਜਾਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਸਾ।” ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ! ਇਕ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਕੇ ਦੇਗਾਂ ਕਰਾਉ। ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਓ, ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੁੱਭ ਨਾਮ ਸੁਣੋ, ਸਾਰਾ ਮਹੀਨਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਬੀਤੇਗਾ। ਹਰ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ ਤੋਂ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੀਕਰਾਂ ਤੋਂ, ਕੰਨਪਾੜਵੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦਾ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਭਰਮਜਾਲ ਨੂੰ ਤਾਰ ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ, ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ -

ਸਉਣ ਸਗਨ ਵੀਚਾਰਨੇ, ਨਉ ਗ੍ਰਿਹ “ਬਾਰਾਂ ਰਾਸਿ” ਵਿਚਾਰਾ ॥

ਕਾਮਣ -ਟੂਣੇ ਅਉਸੀਆਂ, ਕਣਸੋਈ ਪਾਸਾਰ ਪਸਾਰਾ ॥

ਗਦਹੁ ਕੁਤੇ ਬਿਲੀਆਂ ਇਲ ਮਲਾਲੀ ਗਿਦੜ ਛਾਰਾ ॥

ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਪਾਣੀ ਅਗਨਿ, ਛਿਕ ਪਦ ਹਿਡਕੀ ਵਰਤਾਰਾ ॥

“ਥਿਤਿਵਾਰ” ਭਦਰਾ ਭਰਮ, ਦਿਸਾ ਸੂਲ ਸਹਸਾ ਸੰਸਾਰਾ ॥

ਵਲ ਛਲ ਕਰਿ ਵਿਸਵਾਸ ਲਖ ਬਹੁ ਚੁਖੀ ਕਿਉ ਰਵੈ ਭਤਾਰਾ ॥

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲੁ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ॥”(5/8)

ਅਰਥ - ਕੁਝ ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਸ਼ਗਨ ਅਪਸ਼ਗਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਉ ਗ੍ਰਿਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। “ਬਾਰਾਂ ਰਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।” ਬਾਰਾਂ ਰਾਸੀਆਂ; ਇਕ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਇੱਕ ਰਾਹ ਤੋਂ ਦੋਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ; ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਰਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਕੇ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾਉਣੇ। ਇਹ ਸਭੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ ਪਏ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਨਾ ਸਮਝ ਔਰਤਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵਸ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਟੂਣੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਹਵਾ ਵਿੱਚੋਂ ਪਸੂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੰਨਸ਼ੋਹ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਖੋਤਾ ਹੀਗਣਾਂ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਰੋਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਲਾਂ ਮਲਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਉਸੀਆਂ-ਜਮੀਨ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਛਾ ਕੇ ਲਕੀਰਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ, ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਏ ਪਤੀ ਬਾਰੇ ਆਉਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ। ਕਈ ਭਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਰੋਂ ਟੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਖਾਲੀ ਘੜੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਮੱਥੇ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਆਦਮੀ ਹੀ ਮੱਥੇ ਲੱਗੇ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਲਕੜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਹਰਿਆਲੀ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਕਈ ਛਿੱਕ ਵੱਜਣ ਤੇ ਤ੍ਰਬਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਬਾਇ ਗੈਸ ਨੂੰ ਬਦਸ਼ਗਨ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਹੋਰ ਹਿਚਕੀ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਸੀਨੇ ਪਸੀਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਥਿੱਤਾਂ ਵਾਰਾਂ (ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਬਾਰੇ) ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਭਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਨਾਸਮਝ ਭੱਦਰਾ ਕਾਲੀ (ਦੇਵੀ ਦੀ ਕਰੋਧੀ)

ਤੋਂ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਮੂਰਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵੀਉ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਸੰਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਲ ਛਲ ਅਤੇ ਪਾਖੰਡ ਕਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਬਾਕੀ ਚੌਂਹ ਬੰਨੇ ਪਾਖੰਡ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਵਿੱਚ ਰਖਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੇਹੱਦ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਰਿਜਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਬੇੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲੜ ਤੇ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਹੈ ਸਾਡੇ ਖੁਦਗਰਜ ਪੁਜਾਰੀ ਟੋਲੇ ਨੇ। ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਘੱਟੇ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਾਖੰਡੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ। ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਪਲ ਘੰਟੇ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲੁਟੇਰੇ ਧਰਮ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਭਾਵ ਕਿ ਰੱਬ ਜੀ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਨਾ ਚਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਠੋਕੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਰੱਬ ਨੇ ਕੁੱਝ **ਵਿਚੋਲਿਆਂ** ਨੂੰ। ਆਮ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਮਾਈ ਭਾਈ **“ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ”** ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਜਾਣ। ਉਥੇ ਚੰਗੀ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਤੇ ਪੂਜਾ ਸਮਗਰੀ ਅਰਪਣ ਕਰਨ। ਫਿਰ ਪੁਜਾਰੀ ਜੀ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਪਰਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ **“ਪਾਪ ਕੱਟਣ”** ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ **“ਬੁਰੇ ਗ੍ਰਿਹ”** ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹੇਗਾ। ਮੰਗਲਵਾਰ, ਵੀਰਵਾਰ ਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ **“ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ”** ਦਾ ਸੰਕਟ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀ ਜੀ ਉਤਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ **“ਗਲਤੀ”** ਪੁਜਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਜਾਰੀ ਰੱਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, **ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਤਾਕਤਵਰ** ਹੋਣ ਦਾ ਢੋਲ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ -

ਮਾਹਾ ਰੂਤੀ ਸਭ ਤੂ ਘੜੀ ਮੂਰਤ ਵੀਚਾਰਾ ॥

ਤੂੰ ਗਣਤੈ ਕਿਨੇ ਨ ਪਾਇਓ ਸਚੇ ਅਲਖ ਅਧਾਰਾ ॥ (140)

ਅਰਥ - ਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਾਨ, ਮਹੀਨੇ, ਰੁੱਤਾਂ, ਦਿਨ ਤੇ ਮਹੂਰਤ ਸਭ ਤੇਰੇ ਨਿਅਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੂਰਖ ਇਨਸਾਨ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਉ ਪੜ੍ਹੋ -

ਆਦਿਤ ਕਰੈ ਭਗਤਿ ਆਰੰਭ ॥ ਕਾਇਆ ਮੰਦਰ ਮਨਸਾ ਥੰਭ ॥

ਸੋਮਵਾਰਿ ਸਸਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਝਰੈ ॥ ਚਾਖਤ ਬੇਗਿ ਸਗਲ ਬਿਖੁ ਹਰੈ ॥

ਮੰਗਲਵਾਰੇ ਲੇ ਮਾਹੀਤ ॥ ਪੰਚ ਚੋਰ ਕੀ ਜਾਣੈ ਰੀਤਿ ॥

ਬੁਧਿਵਾਰਿ ਬੁਧਿ ਕਰੈ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥ ਹਿਰਦੈ ਕਮਲ ਮਹਿ ਹਰਿ ਕਾ ਬਾਸ ॥

ਬ੍ਰਿਹਿਸਪਤਿ ਬਿਖਿਆ ਦੇਇ ਬਹਾਇ ॥ ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਏਕ ਸੰਗਿ ਲਾਇ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਸਹਾਰੈ ਸੁ ਇਹ ਬ੍ਰੁਤਿ ਚੜੈ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਿਉ ਲੜੈ ॥

ਥਾਵਰ ਥਿਰ ਕਰਿ ਰਾਖੈ ਸੋਇ ॥ ਜੋਤਿ ਦੀਵਟੀ ਘਟ ਮਹਿ ਹੋਇ ॥ (344)

ਅਰਥ ਭਾਵ - ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ (ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ, ਨੇਕ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਲਓ, ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇਸ ਸਰੀਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਥੰਮੀਆਂ (ਪਿੱਲਰ) ਲਾ ਦਿਓ। ਸੋਮਵਾਰ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਸੀਤਲ ਦਿਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੇ ਗਟਾਕ ਪੀਓ। ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਉਗੇ ਤੁਰੰਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਰ ਨੱਸ ਜਾਣਗੇ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰੋ। ਜੋ “ਪੰਚ ਚੋਰਾਂ” ਨੇ ਅੰਦਰ ਮਜਬੂਤ ਕਿਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕਿਲੇ ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋ ਜਾਓ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਜ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਅਕਲ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰੋ। ਭਾਵ ਗਿਆਨਵਾਨ, ਗੁਣਵਾਨ ਬਣਕੇ ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰੋ। ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਕਮਲ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਹਿਰ ਰੂਪੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰ, ਨਿੰਦਾ, ਚੁਗਲੀ, ਧੋਖਾ ਫਰੇਬ ਆਦਿ ਸਭ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿਓ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੂੰ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਰੱਬ

ਜੀ ਤੇ ਅਡੋਲ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਲੋਕੀਂ ਬ੍ਰੁਤ ਆਦਿ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਵਰਤ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰ ਪਲ ਰਹੇ ਵਧ ਰਹੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰੋ ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸ ਕਰੋ। ਸਨੀਚਰਵਾਰ ਤਕ ਮਨ ਅਡੋਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਣ, ਅਡੋਲ ਬਣੇ ਰਹੋ। ਇਉਂ ਮਾਨੋ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲਟਲਟਾਂਦੀ ਜੋਤ ਜਗ ਪਵੇਗੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ, ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਸਫਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਰ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਇਕਸਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਪਸਰੇ ਕਰਮਕਾਂਡ, ਵਹਿਮ ਭਰਮ, ਜੜ੍ਹ ਪੂਜਾ, ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਜਗਿਆਸੂ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ “**ਧਰਮ ਕਮਾਇਆ**” ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਬਜਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੈਸਾ ਦੇ ਕੇ ਖ੍ਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਧਰਮ **ਖ੍ਰੀਦਿਆ** ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਗੁਟਕਾ ਪੋਥੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਖ੍ਰੀਦ ਲਉਗੇ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲ ਖਰੀਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਨਿਭਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਧਰਮੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਸਭ ਨਿਅਮਤਾਂ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ “**ਧਰਮ**” ਨਾ ਰਿਹਾ, ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਦਾ ਗਲੇਫ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਖੁਦ ਰੁੜ ਗਿਆ ਪ੍ਰਵਾਰ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਭੀ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਧੋਗਤੀ ਵਿਚ ਗੋਤੇਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੜ੍ਹੋ -

ਕਿਰਤਿ ਕਰਮ ਕੇ ਵੀਛੁੜੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਰਾਮ॥

ਚਾਰਿ ਕੁਟ ਦਗਦਿਸ ਭ੍ਰਮੇ ਥਕਿ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਾਮ॥ (133)

ਅਰਥ - ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਿਲਾਪ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਕੁੰਟਾਂ ਦਸੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਅਖੀਰ ਹਾਰ ਹੰਭ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਤੇਰੀ ਹੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਾਂ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਦੇਣੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ -

ਦੇਸੁ ਨ ਦੀਜੈ ਕਾਹੂ ਲੋਗੁ ॥ ਜੋ ਕਮਾਵਨ ਸੋਈ ਭੋਗੁ ॥ (888)

ਦੇਸ ਨਾਹੀ ਕਾਹੂ ਕਉ ਮੀਤਾ ॥ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਭ ਕੀਤਾ ॥ (257)

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੁਖ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਘੰਟੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਜਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ) ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਕਠੋਰ ਸਜ਼ਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਵੰਸਜ) ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੜ੍ਹੋ -

ਸੁਖੁ ਦੁਖੁ ਪੁਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਕੀਏ ॥ ਸੋ ਜਾਣੇ ਜਿਨਿ ਦਾਤੈ ਦੀਏ ॥

ਕਿਸ ਕਉ ਦੇਸੁ ਦੇਹਿ ਤੂੰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਹੁ ਅਪਣਾ ਕੀਆ ਕਰਾਰਾ ਹੇ ॥ (1030)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਾਫ ਸ਼ਪਸ਼ਟ ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਕਈ ਲੋਕ ਬਾਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੇ ਲਈ ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ -

ਨਿੰਦਉ ਨਾਹੀ ਕਾਹੂ ਬਾਤੈ, ਏਹੁ ਖਸਮ ਕਾ ਕੀਆ ॥

ਜਾ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਰੈ ਮਿਲਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਾਉ ਲੀਆ ॥ (611)

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਖਾਰੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ, ਇੰਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਰੂਹ ਕੰਥ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ ਜੀ ਆਉ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਝਾਤ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਨਿੱਤ ਕਿਰਿਆ ਵੱਲ ਮਾਰ ਲਈਏ। ਦੀਵਾਲੀ, ਲੋਹੜੀ, ਹੋਲੀ, ਵਰਤ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸ੍ਰਾਧ ਕਿਰਿਆ ਆਦਿ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾ ਸਮਝ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਚੰਗਾ ਹੈ,

ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਕੇ “**ਧਰਮ ਕਰਮ**” ਨਿਭਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ “**ਭਾਰਾ ਦਿਨ**” ਹੈ, ਮੰਗਲ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਹਨੂਮਾਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾ ਕੇ “**ਦਾਨ ਪੁੰਨ**” ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਮਿਤ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਫਿਰ ਇਹ “ਦੇਵਤੇ” ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੂੰਹ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਬਖਸ਼ ਦੇਣ। ਕਮਾਲ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ **ਫਰਜ਼ੀ ਦੇਵਤਿਆਂ** ਨੂੰ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਰੱਤੀ ਮਾਸਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਗੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਦ ਕਰਤੂਤਾਂ ਖੂਬ ਨੰਗੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਤਮ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਪਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਮਾਨਤਾ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਬੁੱਧਵਾਰ! ਇਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੇ ਕੋਈ “ਮੁਸੀਬਤ” ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ “ਬੁੱਧ ਕੰਮ ਸੁੱਧ”, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਹੀ। ਲੇਖਕ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸੰਗ੍ਰਹਾਂਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਸੂਝਵਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਨਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਂ ਜੀ “ਬੁੱਧਵਾਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਦਿਨ ਹੈ”, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਾਈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਰਨਾਂ ਆਮ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬੁੱਧਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਬੜਾ “**ਮਨਹੂਸ**” ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਦੁੱਧ, ਮੱਖਣ, ਫਲ, ਡਬਲਰੋਟੀ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਕਿਥੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ? ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਚਾਹ ਦੁੱਧ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲੀ ਭੁੱਖੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚੰਗਾ ਹੈ “ਬੁੱਧਵਾਰ” ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਲਈ ? ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਫੀ “ਕਰੜਾ” ਦਿਨ ਮਿੱਥ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਮਾਈਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਬੰਨੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਪਤੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਤੇ ਦੂਜੇ “**ਲਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੀਰ**” ਦਾ ਦਿਨ ਭੀ ਵੀਰਵਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ

ਦੇਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵਤਾ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲੇ, ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੈ ਨਾ ਹਨੇਰ ਗਰਦੀ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਅੰਦਰ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ?

ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਿਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲੋਕ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਮਾਇਆ ਰਸਦ ਆਦਿਕ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਠੀਆਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਆਣ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ! ਹਾਂ ਜੀ ਇਹ ਭੀ ਬੜਾ “ਖੋਟਾ” ਦਿਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਖੌਤੀ “ਦੇਵਤੇ” ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਪੂਜਾ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਮਾਂਹ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਮਾਂਹ ਦੀ ਦਾਲ, ਅਤੇ ਖਾਲਸ ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ। ਬਸ ਜੀ, ਸ਼ਨੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਕਾਲੇ ਮਾਂਹ ਅਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੇਵਲ ਮਾਂਹ ਅਤੇ ਤੇਲ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜੇਗਾ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹਜੂਰ ਨੇ ਵੇਦਵੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸ਼ਨੀ ਨਮਿਤ ਕੁੱਝ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੇਦਵਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਾਂਹ ਅਤੇ ਤੇਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਹ ਬੜਾ ਕਲਪਿਆ- “ਅਖੇ ਸ਼ਨੀ ਦੇਵਤੇ ਨਮਿੱਤ ਦਿੱਤਾ ਦਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹਜਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।” ਸਿੱਖਾਂ ਕਿਹਾ - “ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਹਾਜਮੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਨੀ ਨਮਿੱਤ ਦਿੱਤਾ ਦਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਬੂਤੇ ਸਨੀ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਹਜਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।” ਸਿੱਖਾਂ ਮਾਂਹ ਦਾ ਆਟਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲੂਣ ਮਿਰਚ ਮਸਾਲੇ ਪਾ ਕੇ, ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਤਲਕੇ, ਵੜੇ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਕੇ ਛਕੇ ਛਕਾਏ। ਸ਼ਨੀ ਨਮਿੱਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲੋਹੇ ਤੋਂ, ਕੜੇ ਬਣਵਾ ਕੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨ ਲਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਹੋਈ ਬੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਐ ਮੇਰੇ ਲਾਡਲੇ ਬੱਚਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਛੱਟ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਨਿਚਰ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਪਟਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਏਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਨੀ ਆਦਿ ਦੀ ਟੈਂ ਨਹੀਂ

ਮੰਨੇਗਾ।” ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਕੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸ਼ਨੀ ਵਰਗੇ ਕਲਪਤ ਦੇਵਤੇ (ਕਿ ਰਾਖਸ?) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਿੱਟ ਬਿੱਟ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ **“ਕੁੱਝ ਕੁ ਸਮਝਦਾਰ”** ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ, ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡ ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਕੁ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਹੈ - “ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਤੇ ਮਾਂਹ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਬਹੁਤ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਸੀਧਾ ਅਰਪਣ ਕਰੋ। ਮਾਂਹ ਅਤੇ ਤੇਲ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਆਉ।” ਇਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਅਗਿਆਨੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਅਜੇ ਭੀ ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਤੇ ਕਾਲੇ ਮਾਂਹ ਚੁੱਕੀ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਜਾਣਕਾਰ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - “ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰ ਵੱਡੇ ਖੁੱਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ? ਜਿਥੇ ਸੰਗਤ ਬੈਠ ਸਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ....”। ਉਹ ਟਾਲਾ ਵਟਦਾ ਰਿਹਾ, ਬਹੁਤਾ ਜੋਰ ਪਾਉਣ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ - “ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਓ! ਆਹ ਜੋ ਅਰਬਾਂ ਖਰਬਾਂ ਰੁਪੈ ਖਰਚਕੇ ਤੁਸੀਂ **“ਗੁਰਦਵਾਰੇ”** ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਇਹ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਨੇ ? ਕਦੀ ਅੰਦਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ? ਅੰਦਰ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ **“ਸਾਡਾ”** ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਸਾ ਖਰਚੀਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਹੀ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਬਸ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਵਾਲਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੇਖਕੇ ਭੁਲੇਖਾ ਜਿਹਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ....।

ਐਤਵਾਰ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਬੜਾ ਹੀ **“ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆ”** ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ, ਢਾਡੀ, ਕਵੀਸ਼ਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਗਾਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਲਈ ਗੋਲਕਾਂ ਦਾ ਨਕਾ ਨਕ ਭਰ ਜਾਣਾ....। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ, ਇਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੰਗਰ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਗਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ -

ਪੰਦਰਹ ਥਿੰਤੀ ਤੈ ਸਤ ਵਾਰ ॥ ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਆਵਹਿ ਵਾਰ ਵਾਰ ॥

ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਤਿਵੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਆਵਾ ਗਉਣੁ ਕੀਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥

ਨਿਹਚਲ ਸਾਚੁ ਰਹਿਆ ਕਲਧਾਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਝੈ ਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (842)

ਅਰਥ - ਹੇ ਭਾਈ! ਪੰਦਰਾਂ ਥਿਤਾਂ (ਚੰਦਰਮਾ ਮੁਤਾਬਕ) ਸੱਤੇ ਦਿਨ, ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਮਹੀਨੇ, ਚਾਰੇ ਰੁਤਾਂ, ਇਹ ਮੁੜਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਦੀ ਰਾਤ ਕਦੀ ਦਿਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭੀ ਚਲਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਅਦਭੁਤ ਖੇਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਟੱਲ ਅਛੱਲ ਇੱਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਦਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਨਿਜਾਮ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਰਤ ਰਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰਾਹੀਂ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਕਾਦਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮੱਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮਹੂਰਤ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭੀ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੋਗੇ ਇਹੀ ਚੰਗਾ ਦਿਨ ਵੇਲਾ ਮਹੂਰਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿਉਗੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਬੁਰੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬੈਠੇ ਰਹੋ। ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਪਾਪੀ ਸਾਧ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਰੋਜ਼ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸੁਣਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਪਰ ਵੱਡਾ ਕੁਕਰਮੀ ਚੰਡਾਲ, ਇਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਡੀਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਪੀ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਧਰਮੀ ਪੁਰਖ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ? ਕੀ ਗੋਲਕਾਂ ਖਾਤਰ, ਚੌਧਰਾਂ ਲਈ ਗੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ ? ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਪਾਟਦੇ, ਪੱਗਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਥਦੀਆਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਕੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਲੋਕ ? ਗੁਰ ਵਾਕ ਪੜੋ -

ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਰੇ ॥

ਹਰਿ ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਆਰਾਧਿਆ ਦਰਗਹ ਸਚਿ ਖਰੇ ॥

ਮਾਹ ਦਿਵਸ ਮੂਰਤ ਭਲੇ ਜਿਸ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ॥

ਨਾਨਕ ਮੰਗੈ ਦਰਸ ਦਾਨੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰਹੁ ਹਰੇ ॥ (136)

ਅਰਥ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਖੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ

ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਸਹੀ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਰੱਬੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਮਹੀਨੇ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਮਹੂਰਤ ਭਲੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਵੱਲੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਨਕ ਇਹੋ ਦਾਨ ਰੱਬ ਜੀ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਹਰ ਵਕਤ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ, ਨੇਕੀ ਕਰੋ ਰੱਬ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਓ -

ਉਠੰਦਿਆਂ ਬਹੰਦਿਆਂ ਸਵੰਦਿਆਂ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਲਾਹਿਐ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲ ਹੋਇ ॥ (321)

ਪੰਚਮ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਜੋ ਸਰੂਪ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬੜਾ ਲਾ ਜੁਆਬ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਰੇ, ਸੋਝੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਕਚਰਾ ਕੂੜਾ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਕਰਮਕਾਂਡ ਗਲ੍ਹੋਂ ਲਾਹ ਦਿਆਂਗੇ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ -

ਨਾ ਉਹ ਮਰਤਾ ਨਾ ਹਮ ਡਰਿਆ ॥ ਨਾ ਉਹ ਬਿਨਸੈ ਨਾ ਹਮ ਕੜਿਆ ॥

ਨਾ ਉਹ ਨਿਰਧਨ ਨਾ ਹਮ ਭੂਖੇ ॥ ਨਾ ਉਸ ਦੂਖ ਨ ਹਮ ਕਉ ਦੂਖੇ ॥

ਅਵਰ ਨ ਕਉ ਮਾਰਨ ਵਾਰਾ ॥ ਜੀਅਉ ਹਮਾਰਾ ਜੀਉ ਦੇਨਹਾਰਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਨਾ ਉਸ ਬੰਧਨ ਨਾ ਹਮ ਬਾਧੇ ॥ ਨਾ ਉਸ ਧੰਧਾ ਨਾ ਹਮ ਧਾਂਦੇ ॥

ਨਾ ਉਸ ਮੈਲ ਨ ਹਮ ਕਉ ਮੈਲਾ ॥ ਓਸ ਅਨੰਦ ਤ ਹਮ ਸਦ ਕੇਲਾ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਖੋਏ ਭ੍ਰਮ ਭੰਗਾ ॥ ਹਮ ਓਇ ਮਿਲਿ ਹੋਇ ਇਕ ਸੰਗਾ ॥ (391)

ਅਰਥ - ਹੇ ਭਾਈ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰੀਏ ? ਜਿਵੇਂ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਸਤੂ ਤੇ ਜੀਵ ਬਿਖਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਬਿਖਰਦਾ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਤਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਭੈਮਾਨ ਹੋਈਏ ?

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਥਾਹ ਭੰਡਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਰੱਜਿਆ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਕਿਉਂ ਭੁੱਖ ਵਿਖਾਵੇ ਉਸਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸਰ ਸਦਾ ਸਾਂਤ ਚਿੱਤ “ਨਵਤਨ” ਅਤੇ ਅਡੋਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਨੁੱਖ ਅਡੋਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ? ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦੁਖਾਂ ਸੁਖਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉੱਠ ਜਾਵੇ।

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਾਰ ਤੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਵੇ, ਮੁਕਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ? ਰੱਬ ਫਜ਼ੂਲ ਝਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਫਜ਼ੂਲ ਝਮੇਲਿਆਂ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ ? ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਡੁੱਬੀਏ ? ਰੱਬ ਜੀ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਨੰਦ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਾਣੀਏ ? ਹੇ ਨਾਨਕ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮੇਸਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁ ਪੱਖੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਈਏ ?

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਦਿਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ “**ਪਵਿੱਤਰਤਾ**” ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚਾਰ ਇਕ ਕਬਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਆਦਿਤ ਅਉ ਸੋਮ ਭੋਮ ਬੁਧ ਹੁ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ, ਸੁਕਰ ਸਨੀਚਰ ਸਾਤੋ ਬਾਰ ਬਾਂਟ ਲੀਨੇ ਹੈ ॥
 ਥਿਤਿ ਪਛ ਮਾਸ ਰੁਤਿ ਲੋਗਨ ਮੈ ਲੋਗਾਚਾਰ, ਏਕ ਏਕੰਕਾਰ ਕੋ ਨ ਕੋਈ ਦਿਨ ਦੀਨੇ ਹੈ ॥
 ਜਨਮ ਅਸਟਮੀ, ਰਾਮ ਨਉਮੀ, ਏਕਾਦਸੀ ਭਈ, ਦੁਆਦਸੀ ਚਤੁਰਦਸੀ ਜਨਮ ਏ ਕੀਨੇ ਹੈ ॥
 ਪਰਜਾ ਉਪਾਰਜਨ ਕੋ ਨ ਕੋਉ ਪਾਵੈ ਦਿਨ, ਅਜੋਨੀ ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਚੀਨੇ ਹੈ ॥ (ਭਾ:ਗੁ. 484)

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਸਿੱਖੋ! ਐਤਵਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੱਤੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਚੰਦਰਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਥਿਤਾਂ,

ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਧ ਤੇ ਦੂਜਾ ਅੱਧ, (ਪੱਖ) ਸਾਰੇ ਮਹੀਨੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ, ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਚਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਵੰਡ ਲਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਦਿਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਵ ਕਿ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੱਥੇ ਟੇਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਿਜਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਸ਼ਿਸਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਰਾਮ ਨਉਮੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਏਕਾਦਸੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਦੁਆਦਸੀ। ਚਤੁਰਦਸੀ ਨੂੰ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਚੌਦੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਜਿਵੇਂ “ਚੌਧਵੀਂ ਦਾ ਚੰਦ”। ਇਹ ਚੌਧਵੀਂ ਭੀ ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ, ਜੀਵ ਜੰਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਹੈ ਈ “ਅਜੋਨੀ”, ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਉਗੇ ? ਇਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋ ਐ ਗੁਰਸਿੱਖੋ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਰੁੱਤਾਂ ਉਸ ਪਰਮੇਸਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਬੁਰੇ ਸਾਡੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਇਉਂ ਸੋਧ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ -

ਬੇ, ਦਸ, ਰੁਤੀ, ਥਿਤੀ, ਵਾਰ, ਭਲੇ॥

ਘੜੀ, ਮੂਰਤੁ ਪਲ, ਸਾਚੇ ਆਇ ਸਹਿਜ ਮਿਲੇ॥(1136)

ਅਰਥ - ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ (ਬੇ+ਦਸ-ਦੋ ਅਤੇ ਦਸ, ਯਾਨੀ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ) ਸਾਰੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ (ਥਿਤਾਂ) ਸਾਰੇ ਦਿਨ, ਅਤਿਅੰਤ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਵਕਤ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ “ਘੜੀ” ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਹੂਰਤ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅੱਖ ਦੇ ਪਲਕਾਰੇ ਜਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ “ਪਲ” ਭੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਮਨ ਟਿਕ ਗਿਆ, ਸਚੇ ਰੱਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤੀ ਬਿਰਤੀ ਜੁੜ ਗਈ, ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ

ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਆਮਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ। ਹੋਰ ਫੁਰਮਾਨ ਇਉਂ ਹਨ -

- * ਸਭੇ ਰੁਤੀ ਚੰਗੀਆਂ ਜਿਤੁ ਸਚੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ॥
ਸਾ ਧਨ ਕੰਤੁ ਪਛਾਣਿਆ ਸੁਖਿ ਸੁਤੀ ਨਿਸਿ ਡੇਹੁ ॥ (1015)
- * ਪਿਰੀ ਮਿਲਾਵਾ ਜਾ ਥੀਐ ਸਾਈ ਸੁਹਾਵੀ ਰੁਤਿ ॥
ਘੜੀ ਮੁਹਤੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਨਾਨਕ ਰਵੀਐ ਨਿਤੁ ॥ (522)
- * ਨਾਨਕੁ ਜੀਵੈ ਜਪਿ ਹਰੀ ਦੋਖ ਸਭੇ ਹੀ ਹੰਤੁ ॥
ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਜਿਸ ਨ ਵੀਸਰੈ ਸੋ ਹਰਿਆ ਹੋਵੈ ਜੰਤੁ ॥ (137)
- * ਸਗਨ ਅਪਸਗਨ ਤਿਸ ਕਉ ਲਗੈ ਜਿਸ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵੈ ॥
ਤਿਸੁ ਜਮ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਭਾਵੈ ॥ (401)
- * ਸਭ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨਤੇ ਪਿਆਰੇ, ਕਿਸੁ ਪਹਿ ਕਹਉ ਸੁਨਾਇ ॥
ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਜੀਅ ਸਭਨਾ ਕਾ, ਤੇਰਾ ਦਿਤਾ ਪਹਿਰਹਿ ਖਾਇ ॥
ਜੋ ਤੂੰ ਕਰਾਵਹਿ ਸੋ ਕਰੀ ਪਿਆਰੇ, ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕਰਣੁ ਨ ਜਾਇ ॥
ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਸਭ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਿਆਰੇ, ਜਿਤੁ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥.... (432)
- * ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਸਗਲੀ ਬੇਲਾ ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਬਹੁ ਮਾਹਿ ਇਕੇਲਾ ॥.....
ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਚਿਤਾਰਿ ॥ (1150)
- * ਕੁਰਬਾਣ ਜਾਈ ਉਸੁ ਵੇਲਾ ਸੁਹਾਵੀ, ਜਿਤੁ ਤੁਮਰੈ ਦੁਆਰੈ ਆਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ, ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥ (749)
- * ਆਠ ਪਹਰ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ ਧਿਆਈਐ, ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਭਉ ਤਰੀਐ ॥
ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ ਹੋਈਐ ਸਭ ਰੇਣਾ, ਜੀਵਤਿਆਂ ਇਉ ਮਰੀਐ ॥ (750)
- * ਸਾ ਵੇਲਾ, ਸੋ ਮੂਰਤੁ, ਸਾ ਘੜੀ, ਸੋ ਮੁਹਤੁ ਸਫਲੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੜੀਏ,
ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਮੇਰਾ ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਰਾਮ ॥ (540)
- * ਜੇ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਵੀਚਾਰੀਐ ਤਾ ਕਿਤੁ ਵੇਲਾ ਭਗਤਿ ਹੋਇ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੇ ਰਤਿਆ ਸਚੇ ਸਚੀ ਸੋਇ ॥
ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਪਿਆਰਾ ਵੀਸਰੈ ਭਗਤਿ ਕਿਨੇਹੀ ਹੋਇ ॥ (35)

ਸਾਰੰਸ :- ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ। ਬਾਕੀ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਦਿਨ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ, ਸੰਗ੍ਰਹਾਂ ਮੱਸਿਆ ਪੁੰਨਿਆ, ਸਭ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦ ਬੁਰਾ ਹੈ ਉਸ ਵਕਤ ਚੰਗਾ ਦਿਨ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ? ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਖੁਦ ਭਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਖੌਤੀ ਬੁਰਾ ਦਿਨ ਉਸਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕੇਗਾ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਸਮਝ ਕੇ, ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰਵਾਕ ਹਨ -

ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਾਸ ਭਈ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ, ਗਿਆਨਿ ਤਤੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ, ਹਰਿ ਸਹਿਜ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇ ॥

ਹਿਰਦੈ ਕਪਟੁ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਵਹਿ, ਮੁਖਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੁਣਾਇ ॥

ਅੰਤਰਿ ਲੋਭੁ ਮਹਾ ਗੁਬਾਰਾ, ਤੁਹ ਕੁਟੈ ਦੁਖ ਖਾਇ ॥ (1199)

ਜੇ ਸੋ ਸਾਲ ਤਕ ਜਿੰਦਗੀ ਹੋਵੇ, ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਛੱਕ ਸੁਖ ਭੋਗ ਕੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਈਏ। ਤਾਂ ਭੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਮਝੋ ਬੇਕਾਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਨਿਅਮ) ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਉਹੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੜ੍ਹੋ -

ਜੇ ਸਉ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਜੀਵਣ ਖਾਣੁ।। ਖਸਮ ਪਛਾਣੈ ਸੇ ਦਿਨੁ ਪਰਵਾਣੁ।। (350)

ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ

ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ...।
2. ਸਾਡਾ ਬੇੜਾ ਇਉਂ ਗਰਕਿਆ...।
3. ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤ।
4. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ।

ਕਿਤਾਬਚੇ

1. ਦਸਵੰਧ ਪ੍ਰੰਪਰਾ
2. ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ
3. ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
4. ਮਾਲਾ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ
5. ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ
6. ਗੁਰੂ ਚੜੇ ਗੋਬਿੰਦ ਆਇਲਾ
7. ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਸਭ ਸੁਹਾਵਣੇ
8. ਸਭ ਤੇ ਵਡਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ

ਆਡੀਓ ਸੀ.ਡੀਜ਼

1. ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ (18 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
2. ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੌਰਵ (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
3. ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਹਨ? (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
4. ਗੁਰਉਪਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ? (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
5. ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਠੱਗ (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
6. ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਕਿਉਂ? (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
7. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਚਾਨਣ (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)
8. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ 52 ਹੁਕਮ (26 ਘੰਟੇ ਦੇ ਭਾਗ ਕਥਾ MP-3)
9. ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਮਾਣ (10 ਘੰਟੇ ਕਥਾ MP-3)

ਵੀਡੀਓ ਸੀ.ਡੀਜ਼

10. ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮਾਣ (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ ਕਥਾ)
11. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ ਕਥਾ)
12. ਅਰਦਾਸ ਕੀ ਹੈ? (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ ਕਥਾ)
13. ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ ਦੇ ਭਾਗ ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ)
14. ਕੀ ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਹੈ? (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ)
15. ਧਰਮ ਵਿਦਿਆ ਜਰੂਰੀ (ਵੀਡੀਓ ਸੀਡੀ)

ਛਪਾਈ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ

S. KARAMJIT SINGH
28, SWENNEN Dr.
BRAMPTON ONT.
L6V4E3, CANADA
Phone : 905-796-5870

GURCHARAN SINGH JEONWALA
603, RAY LAWSON
Blvd. BRAMPTON ONT.
L6Y 5J7
CANADA
Phone : 001-7165362346

ਫਤਿਹ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ, ਚੌਕੜੇ ਮਾਰਕੇ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਉਣ, ਬਿਨਾਂ ਸਮਝੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਏ ਗਏ, ਸਗੋਂ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਸਤੇ, ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ, ਹਿੱਕਾਂ ਤਾਣਕੇ, ਕਲਮ ਦੀ ਬੇਜੋੜ ਤਾਕਤ ਰਾਹੀਂ, ਸੰਸਾਰ ਸਨਮੁਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ, ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਰਦੇ ਮੁਜਾਹਿਦ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਲੇਖਕ ਵਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਜਮੀਨ ਸਭ ਵਿਕ ਗਏ। ਕੁਝ ਨਿਪੜਕ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ “ਪੰਥ” ਵਿਚ ਛੇਕ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਪਰਖੀਆਂ ਤੇ ਪੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੁਜਣਗੀਆਂ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪਰਖੀਆਂ, ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸੀ.ਡੀਜ਼. ਮੰਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਕੰਵਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਫਤਿਹ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

91-ਵਿਦਿਆ ਨਗਰ, ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ,
ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ)। ਮੋਬ. : 98144-55582